

STEDELIJKE VERNIEUWING
EN HET MKB

STEDELIJKE VERNIEUWING EN HET MKB

Verslag Breed Beraad gehouden op 22 en 23 maart 2002

H. Ouwerkerk

INHOUD

VERSLAG	4
AGENDA	10
DEELNEMERS	13
ENKELE GEGEVENS OVER HET FORUM VOOR STEDELIJKE VERNIEUWING	15
BESTUUR	19

VERSLAG

Inleiding

Op vrijdag 22 en zaterdag 23 maart 2002 hield de stichting Forum voor Stedelijke Vernieuwing in Zeist een Breed Beraad over het thema 'Stedelijke vernieuwing en het MKB'. Aan dit Breed Beraad deden 25 deelnemers mee afkomstig uit verschillende disciplines variërend van het ministerie van Economische Zaken, gemeenteambtenaren en vertegenwoordigers van de Kamers van Koophandel en het midden- en kleinbedrijf.

Achtergrond

De ontwikkeling van het midden- en kleinbedrijf (MKB) is van grote betekenis voor de economische en de sociale en fysieke ontwikkeling van onze steden. Andersom hebben de vernieuwing van onze steden en het overheidsbeleid weer aanzienlijke gevolgen voor de ontwikkelingsmogelijkheden van het MKB. Een en ander roept de vraag op 'hoe de ontwikkelingsmogelijkheden van het MKB, de vernieuwing van onze steden en overheidsbeleid, op een juiste wijze op elkaar kunnen worden afgestemd?' Voor een goede beantwoording van deze vraag is het noodzakelijk dat de ontwikkelingsmogelijkheden van het MKB en ook de voortgang in de stedelijke vernieuwing, regelmatig tegen het licht worden gehouden. In dit kader moeten ook de beleidsopties van rijks-, regionale en lokale overheden worden meegenomen. In samenhang met een dergelijke verkenning kan vervolgens worden bepaald wat publieke en private partijen, al dan niet gezamenlijk, te doen staat om de ontwikkelingsmogelijkheden voor zowel de steden als het MKB optimaal te benutten.

Probleemstelling

Als het goed gaat met Nederland, gaat het ook goed met het midden- en kleinbedrijf. De Nederlandse economie staat er momenteel beter voor dan acht jaar geleden. Zo is er bijvoorbeeld een kwart meer banen bijgekomen. Het economisch tij zit nu echter wat tegen. De verwachting is dat de groei met één procent zal aantrekken. Uiteindelijk moet de groei in 2003 op 2,5 procent uitkomen maar, dat is vooralsnog een onzekere raming.

Kijkend naar hoe de groei in de afgelopen jaren tot stand is gekomen, dan komt dat voor tweederde omdat men meer is gaan werken en eenderde door een hogere arbeidsproductiviteit. Met andere woorden: we zijn met z'n allen wat harder gaan werken. De komende jaren kan een stijging van de economie nog voor slechts eenderde door arbeidsparticipatie komen. Er komen simpelweg minder werknemers bij. Tweederde moet in dat geval dus komen uit een toename van productiviteit. Interessant in dit verband is dat de arbeidsproductiviteit in de steden significant hoger is dan elders in het land.

Uit de verschillende gegevens blijkt dat de steden er sinds 1995 niet slecht voor staan. Vooral de grote vier doen het zelfs beter dan het nationaal gemiddelde. De vraag is dus of er voor het midden- en kleinbedrijf wel een probleem is. Het gaat echter niet alleen om de cijfers. De praktijk blijkt namelijk veel weerbarstiger. Immers, veel bedrijven zijn al uit de stad verdwenen of simpelweg weggepest naar de randen van de stad. Bijvoorbeeld door de milieuwetgeving die zeker na de vuurwerkramp in Enschede heel straf geworden is. Gevolg is dat de stad voor ondernemers een stuk minder leefbaarder geworden is. Zeker voor de bakker die een pijp langs zijn gevel moet plaatsen of de fietsenmaker die een oliebak moet hebben. Er is een moloch aan regelgeving ontstaan die een terugkeer van bedrijven naar de stad een stuk lastiger maakt.

Ondernemers lijken in de stad zo langzamerhand een bedreigde diersoort. In deze metafoor kunnen steden worden gezien als een dierentuin waar mensen graag naar komen kijken. Maar veel dieren in de dierentuin hebben wel extra zorg nodig.

Overheid en het MKB

Tijdens het Breed Beraad kwam de rol van de overheid veelvuldig naar voren. De gemeentelijke dienstverlening wordt over het algemeen ver onder de maat gevonden. De EZ benchmark Gemeentelijk Ondernemingsklimaat die tweejaarlijks in de steden wordt uitgevoerd, bevestigt dit kritische beeld. Maar ook de rol van de rijksoverheid is niet helder. De ruimtelijke ordening heeft geen enkele affiniteit met het MKB. In de vijfde nota wordt bijvoorbeeld afscheid genomen van het ABC-beleid maar feitelijk is er niets voor in de plaats gekomen. Het is duidelijk dat de markt behoefte heeft aan beleid. Zeker op regionale schaal is er nauwelijks iets georganiseerd. Terwijl toch blijkt dat mensen niet meer alleen in de stad leven maar een actieradius van zo'n twintig kilometer hebben. Er moet dus worden gezocht naar een informele planning om dat op elkaar af te stemmen.

De chaos neemt toe omdat veel provincies een eigen beleid voeren. Eén gemeentelijke loketfunctie zou bijvoorbeeld al helpen. Daarmee zouden meer dingen tot stand kunnen komen. Herstructurering biedt kansen aan de binnensteden, maar hoe ga je daarmee om? Hoe hou je de zelfstandige ondernemer in de buurt of wijk? Dergelijke vragen zouden gemeenten moeten beantwoorden in een detailhandelsbeleid. Na het opstellen van een dergelijk beleid zou de gemeente daarop kunnen sturen. Het kan in de visie van de deelnemers aan het Breed Beraad rampzalige gevolgen hebben wanneer dat niet gebeurt. Een kledingzaak wordt kapot gemaakt als die de ruimte niet heeft of krijgt om tussen de ontwikkelaar en de gemeente te komen. We moeten af van rigide regelgeving. Wil de gemeente aan stedelijke vernieuwing doen, dan moet zij bereid zijn om regels tegen het licht te houden ten behoeve van de ondernemers op de hoek van de straat.

Het Grote Stedenbeleid heeft weliswaar een economische pijler. Echter, een grote brok daarvan richt zich alleen op werk en inkomen, een tak van sport waarmee vooral het ministerie van SZW zich bezig houdt. De subsidies van het Grote Stedenbeleid worden daarmee teveel ingezet om het inkomensbeleid sociaal te activeren en te weinig om nieuw midden- en kleinbedrijf te ontwikkelen.

De vraag is of het Grote Stedenbeleid misschien simpelweg te weinig gaat over de economie van de stad. De economische paragraaf zou helderder moeten en vooral ook beter gecommuniceerd moeten worden.

Om de problematiek die in veel steden speelt terug te dringen is er een soort partnership tussen ondernemers en gemeente nodig. Een dergelijke publiek private samenwerking blijkt echter maar moeilijk tot stand te komen. Dergelijke processen, en het stimuleren ervan vergt veel inzet en capaciteit. Vooral van de kant van bedrijven die zich daarvoor inzetten. En het geduld dat een dergelijk proces met zich brengt, is door de marktsector bijna niet op te brengen. Per slot van rekening moeten de ondernemingen wel doordraaien. Uit praktijkervaringen blijken projecten die gezamenlijk door gemeente en markt ter hand worden genomen toch redelijk succesvol te zijn. In die gevallen heeft de gemeente de regierol heel duidelijk in handen. De lokale overheid bepaalt - overigens in samenspraak met de markt - waar de bedrijvigheid zich wel en waar niet kan ontwikkelen.

MKB en de overheid

Eén MKB bestaat niet. Net zo goed als er geen eenduidig probleem bestaat. Er zijn ondernemers in stedelijke gebieden die geen last van regulering hebben, maar er is ook een grote groep die duidelijk in de knel zit. Door prijsvorming, milieucriteria, bouwoverlast etc. zaken die het voor een onderneming lastig maken om te overleven, met als gevolg dat deze bedrijven het gevoel hebben er uit te worden gedrukt. Feitelijk is hier sprake van een normale economische dynamiek. Maar het verlies van functies heeft voor steden verstrekken gevolgen. Het betekent immers een verschraling en verloedering van het stedelijk gebied.

Wil bedrijvigheid zich goed kunnen ontwikkelen dan moet het de kans krijgen de markt te verruimen. Negentig procent van de economie werkt lokaal. Volgens het principe van verruiming worden lokale markten regionaal en vervolgens regionale markten nationaal.

Het is dus zaak om lokale markten zo goed mogelijk te laten functioneren. Daarbij gaat het om drie zaken: het bieden van mogelijkheden, markttoepassingen en verbindingen en structuren. De ondernemers hebben ruimte nodig om gespecialiseerde milieus te ontwikkelen. Bij het tweede punt gaat het er om dat de markt goed moet worden ontsloten. Je kunt bijvoorbeeld verzamelgebouwen ontwikkelen maar als toegangswegen ontbreken heeft dit geen enkele zin. Het gaat om het realiseren van goed geoutilleerde locaties met een daarbij passende infrastructuur.

Bij structuren gaat het er feitelijk om dat ondernemersmarkten zo divers mogelijk zijn. Dan stort de economie van een stad ook niet in wanneer het met één sector iets minder gaat. Een goed voorbeeld daarvan is Amsterdam die vijf belangrijke pijlers heeft: haven, ICT, Schiphol, horeca en de financiële wereld.

Deze drie aspecten moeten bij de herontwikkeling van de steden in ogenschouw worden gehouden. Uitgangspunt is in elk geval eerst het beantwoorden van de vraag ‘hoe belangrijk is kleine bedrijvigheid nu bij stedelijke vernieuwing?’ Wanneer deze vraag met heel belangrijk wordt beantwoord is het vervolgens van belang om al in de startfase van stedelijke vernieuwing met elkaar af te spreken ‘wat willen we’ en ‘wat willen we nu niet’. Daarbij moet dus vooral de economische factor bij het opstellen van een gezamenlijke visie beter tot zijn recht komen. Uit die visie komen vervolgens vanzelf de randvoorwaarden die noodzakelijk zijn om van stedelijke vernieuwing een succes te maken.

Om een dergelijke gezamenlijkheid tot stand te brengen moet het bedrijfsleven op regionaal niveau pro-actiever worden. Weliswaar blijken ondernemers in toenemende mate bereid de kar te trekken, hier valt nog een wereld te winnen. Daarbij is het lokaal organiseren van netwerken belangrijk. In dat opzicht is ook het van belang dat er in de belangenbehartiging schaalniveaus worden ingebracht. Eerst moet er op gemeentelijk niveau overeenstemming zijn over de grote lijnen en vervolgens kan men op projectniveau afdalen naar buurt of wijk.

De omgeving van de ondernemer is heel belangrijk. Deze dient vooral aantrekkelijk en veilig te zijn. Het gaat er dus vooral om de omgeving zo aantrekkelijk mogelijk te maken. De vraag is hoe je dat dan doet. Omdat het vaak om basale zaken gaat als stoeptegels die niet goed liggen of vuilnis dat in onvoldoende mate wordt opgehaald ligt het voor de hand om meer mensen en vooral ook meer geld voor het beheer van de openbare ruimte in te zetten. Op een hoger schaalniveau dus bij de daadwerkelijke inrichting van buurten en wijken, zou een bonusregeling voor bedrijven die zich in de buurt willen vestigen uitkomst kunnen bieden of het oprichten van zogenoemde wijkontwikkelingsmaatschappijen.

Ook het realiseren van verschillende woonmilieus is voor het MKB van belang. Personeel moet

uiteindelijk ook ergens kunnen wonen maar het bovenal ook aantrekkelijk vinden om zich in een stad te vestigen.

Veiligheid en bereikbaarheid

De veiligheid en met name criminaliteit maar ook de bereikbaarheid van de steden waren onderwerpen die regelmatig ter tafel kwamen. Vooral de veiligheid en het bestrijden van criminaliteit moet veel beter. Met aangifte van winkeliers van diefstal, beroving of geweld wordt nu nauwelijks iets gedaan. Een betere en vooral ook snellere afhandeling van crimineel gedrag wordt daarom noodzakelijk geacht. Wil je veiligheid verbeteren dan moet er één front richting dadergroepen worden gevormd. Daarbij is het van belang dat er naar de hele keten van aangifte tot berechting en straf wordt gekeken.

Een geheel ander punt vormt de beveiliging van bijvoorbeeld bedrijventerreinen. Een gracht of hekken om een terrein mag niet van de welstand en beveiliging door middel van camera's wordt door de overheid uit oogpunt van de privacy eveneens niet wenselijk geacht. Dat veroorzaakt bij het MKB een gevoel van machteloosheid en onrechtvaardigheid. Betere afspraken hierover zouden in samenspraak met het bedrijfsleven op z'n plaats zijn.

De bereikbaarheid is weer een geheel andere problematiek. Men vindt, dat de lokale overheid alles doet om bevoorrading van winkels zo lastig mogelijk te maken. Met als gevolg dat veel bedrijven naar de rand van de stad trekken om daarvan af te zijn.

Bereikbaarheid moet echter ook meer regionaal worden opgepakt. Het zijn immers vaak regionale knelpunten die voor grote bereikbaarheidsproblemen zorgen. Een daadkrachtige uitvoerende vervoersautoriteit zou wonderen kunnen verrichten. Kortom, er moet meer aandacht zijn voor praktische oplossingen. Echter, de daadkracht hiervoor ontbreekt in vele gevallen. Dat komt voor een belangrijk deel door de verkokering die bij zowel de rijksoverheid als de lokale overheid in zwang is.

Ieder departement maakt zijn eigen regio: politie, VROM, Rijkwaterstaat. Gevolg is dat er nauwelijks of geen ruimte is om zaken informeel op elkaar af te stemmen.

Te veel blijft het, als het gaat om bijvoorbeeld het oplossen van de bereikbaarheidsproblemen, nu tussen verschillende bestuurslagen liggen. Zoals het gaat met Europese subsidies uit Brussel zijn er daarom wellicht prestatieafspraken nodig. Een gemeente of regio krijgt geld en als er binnen twee jaar geen resultaten zijn geboekt dan moet dat bedrag worden teruggestort. Het is vooral een kwestie van organisatie om dingen te doen. Geef ruimte voor regionaal initiatief. Alleen blijkt nu vaak het vermogen om met elkaar tot een prioriteitenstelling te komen minimaal. Gemeenten en regio's buitelen met verschillende plannen over elkaar heen. Daar moet dus verandering in komen.

Conclusies en aanbevelingen

Tijdens het Breed Beraad werd veelvuldig de wens uitgesproken te komen tot eensluidende oplossingen voor de problematiek waarmee het MKB in steden kampt. Knoppen waaraan kan worden gedraaid om het geheel wat soepeler en vooral beter te laten verlopen.

Gaandeweg bleek echter dat een allesomvattende oplossing niet voor handen is. Het MKB wijst naar de overheid die te veel regelt zonder enig idee te hebben wat deze regels op microniveau feitelijk losmaken. Aan de andere kant is er ook een duidelijke vraag aan de overheid om juist meer op het gebied van de ruimtelijke ordening te regelen. Ook de term probleemeigenaar viel veelvuldig: wie voelt zich nu eigenaar van het probleem op gebieden als werken, wonen en

besturen? Kortom, men kijkt nogal eens naar de ander.

Duidelijk is dat er bij alle partijen behoefte is aan nieuwe vormen van interactie tussen ondernemers en bestuur. Momenteel is er geen echt overlegplatform op lokaal niveau waarin bestuurders en ondernemers gezamenlijk de problemen proberen op te lossen. Een dergelijk overlegplatform, in de vorm van bijvoorbeeld een adviesraad, zou volgens het Forum een stap in de goede richting kunnen zijn.

Aan de andere kant moet er in de visie van de aanwezigen ook weer niet te veel worden vergaderd. Feitelijk praten we teveel en doen we te weinig. Taken moeten ook niet bij drie bestuurslagen liggen maar als het even kan bij één. Op gemeentelijk niveau zou er vervolgens projectmatiger moeten worden gewerkt.

Een belangrijk verbeterpunt is ook de communicatie. Er moet veel meer bereidheid zijn voor open communicatielijnen over de vraag wie regelt wat, waar en met wie. Er wordt wat dat betreft nog te weinig nagedacht over wie doet wat, op welk niveau en met wie. Daarvoor is het wel noodzakelijk dat eerst de doelstelling helder wordt gemaakt. Wat willen we met z'n allen. En de doelstelling kan vervolgens in prestatieafspraken worden vastgelegd. Prestatieafspraken opgesteld door het rijk verkleinen, zo is wel de algemene gedachte, de speelruimte voor de regio's.

De verwachtingen van de overheid komen vaak heel anders bij het MKB over dan was bedoeld. Ondernemers durven of willen op hun beurt vaak geen 'nee' te zeggen. Duidelijk zijn in de communicatie zou dan ook voor alle partijen veel beter zijn. Het proces van elkaar aanspreken is heel belangrijk en enige ontschotting daarbij zal veel helpen.

Het gaat dus feitelijk ook om de manier van werken. Het rijk werkt vanuit een decentralisatiegedachte. Lokaal blijkt deze aanpak nog niet overal goed uit te pakken. Aandacht van economie en het MKB komt daarbij nogal eens in het gedrang. Teruggaan naar het verleden, dat wil zeggen met heel precies geormerkte, sectorale bundeltjes geld, wordt door sommigen bepleit maar lijkt toch geen aantrekkelijk alternatief. Het maken en monitoren van concrete prestatie-afspraken, juist ook op economisch terrein, is wel een punt dat daarbij meer nadruk verdient. Het lokale bestuur moet zich in elk geval meer inspannen om de samenwerking met het bedrijfsleven te verbeteren. Dit proces van samenwerken komt nu nog niet, of slechts moeizaam, van de grond. Tegelijkertijd blijken ISV-gelden ook terecht te komen bij die projecten die de lokale economie stimuleren.

De algemene conclusie is dat het Grote Stedenbeleid een hoop goede dingen heeft opgeleverd. Voortzetting van het beleid is wenselijk maar dan moet er meer aandacht zijn voor de economische versterking van de grote steden. Dat vereist een heldere economische paragraaf en een goede communicatie daarover. In dat geval kan het Grote Stedenbeleid wel degelijk een katalysator zijn van veranderingsprocessen.

AGENDA

Geannoteerde agenda voor het Breed Beraad over het thema 'Stedelijke vernieuwing en het MKB' dat op vrijdagavond 22 maart en zaterdagmorgen 23 maart 2002 wordt gehouden in hotel 'Oud London' te Zeist

Achtergronden

In stedelijke gebieden kenmerkt de ontwikkeling van het midden- en kleinbedrijf (MKB) zich door een grote dynamiek, maar ook door aanzienlijke verschillen tussen deelsectoren en tussen steden. In stadscentra is in toenemende mate sprake van 'funshopping'; in meer perifere gebieden van 'runshopping'. De horeca heeft groeikansen maar wordt geconfronteerd met hoge lasten (investeringen, lonen). Laagwaardige productie verdwijnt allengs uit de stad naar lage lonen landen. Creatieve en ontwerpfuncties, zakelijke dienstverlening en culturele functies hebben, net zoals (nieuwe) bedrijven in de zorg, in de stad betere vooruitzichten. Tegelijkertijd doen zich voor het MKB knelpunten voor op de arbeidsmarkt, stijgen de loonkosten en andere lasten gestaag, leveren de bereikbaarheid en de sociale veiligheid problemen op en sluiten het aanbod en de prijs van bedrijfshuisvesting in de stad niet altijd aan op de ontwikkelingsmogelijkheden en preferenties van ondernemers.

De ontwikkeling van het MKB is van grote betekenis voor zowel de economische als de sociale en fysieke ontwikkeling van onze steden. Tegelijk hebben de vernieuwing van onze steden en het terzake gevoerde overheidsbeleid aanzienlijke gevolgen voor de ontwikkeling(smogelijkheden) van het MKB. Een en ander roept de vraag op langs welke lijnen de ontwikkeling(smogelijkheden) van het MKB, de vernieuwing van onze steden en het terzake gevoerde overheidsbeleid adequaat op elkaar kunnen worden afgestemd. De beantwoording van deze vraag noopt – rekening houdend met de verschillen tussen deelsectoren en tussen stedelijke gebieden – tot een voortdurende verkenning van de ontwikkeling(smogelijkheden) van het MKB, van ontwikkelingsrichtingen in de stedelijke vernieuwing en van de beleidsopties van rijks-, regionale- en lokale overheden terzake. In samenhang met een dergelijke verkenning kan worden bepaald wat publieke en private partijen – al dan niet gezamenlijk – te doen staat om de ontwikkelingsmogelijkheden voor zowel de steden als het MKB optimaal te benutten

Aandachtspunten voor de discussie

Tegen deze achtergrond zullen tijdens het Breed Beraad in ieder geval de volgende aandachtspunten aan de orde komen:

- 1 dominante ontwikkelingen, kansen en bedreigingen voor het MKB in stedelijke gebieden;
- 2 samenhang tussen de inzet en uitwerking van de vernieuwing van onze steden (economisch, sociaal, fysiek en bestuurlijk) en de ontwikkelingsmogelijkheden van het MKB;
- 3 (nieuwe) beleidsopties voor gemeenten, provincies en rijksoverheid;
- 4 concrete (vervolg)acties voor publieke en private partijen (al dan niet gezamenlijk).

Agenda

Globaal ziet de agenda voor het Breed Beraad er als volgt uit:

Vrijdagavond 22 maart 2002

- 20.00 uur welkomstwoord door ir H.S. Yap, plv. voorzitter Forum voor Stedelijke Vernieuwing
- 20.05 uur opening door drs J.W. Oosterwijk, voorzitter Breed Beraad
- 20.30 uur korte inleiding over aspecten van het centraal gestelde thema
- 21.00 uur discussie, toegespitst op de aandachtspunten 1 en 2
- 22.30 uur afronding door drs J.W. Oosterwijk

Zaterdagmorgen 23 maart 2002

- 09.30 uur opening door drs J.W. Oosterwijk
- 09.45 uur discussie, toegespitst op de aandachtspunten 3 en 4
- 11.45 uur afronding door drs J.W. Oosterwijk
- 12.00 uur slotwoord door ir P.O. Vermeulen, voorzitter Forum voor Stedelijke Vernieuwing

DEELNEMERS

Deelnemerslijst voor het Breed Beraad over het thema ‘Stedelijke vernieuwing en het MKB’ op vrijdagavond 22 maart en zaterdagmorgen 23 maart 2002 in Hotel ‘Oud London’ te Zeist.

C.W.J. van Bommel	Van Wijnen Groep
Ir M.J.J. Bielders	KvK Utrecht en Omstreken
Drs R.E.F.A. Crassée	AHOLD Vastgoed
Drs A.Th. van Delden	Ministerie van V & W/ Forum
Drs B.C. Eijgendaal	Ministerie van Economische Zaken
Mw ir I. Frankenmolen	Kraaijvanger. Urbis / Forum
H. Grifhorst	MKB-Nederland, Amsterdam
A. Gijsberts	MKB-Nederland
A.M.C.A. Hooijmaijers	Gemeente Amsterdam
Drs W.H. de Kleyn	Gemeente Amsterdam
Mw mr M. Maltha	Alexandrium III
Ir W.G. Meyer	Rotimex
Drs J.J. Modder	NIROV
Drs J.W. Oosterwijk	Ministerie van Economische Zaken
H. Ouwerkerk	Rutten-Communicatie-advies
Drs H.J. Schartman	Ministerie van BZK
Mw drs N.J. Sipma	EIM
Mr E. van der Sluis	MKB-Nederland, Amsterdam
Ir R.F.C. Stroink	TCN Property Projects
Prof.dr P.P. Tordoir	KvK Amsterdam / UvA
Ir P.O Vermeulen	Bank Ned. Gemeenten / Forum
Ir H.S. Yap	Yap Advies & Planning / Forum
Drs W. van Zijll	MAB Groep

ENKELE GEGEVENS OVER HET FORUM VOOR STEDELIJKE VERNIEUWING

ENKELE GEGEVENS OVER HET FORUM VOOR STEDELIJKE VERNIEUWING

De stichting Forum voor Stedelijke vernieuwing – opgericht in 1983 – stelt zich ten doel een bijdrage te leveren aan het inzicht in de specifieke positie en de sterke en zwakke punten van de stad. In samenhang daarmee wil het Forum de ontwikkeling stimuleren van een stedelijk vernieuwingsbeleid, dat is gericht op de bestrijding van sociale en materiële verpaupering en op een (re)vitalisering van de initiërende en stimulerende functies die de steden op velerlei gebied voor uiteenlopende betrokkenen (kunnen) vervullen. Dit betekent dat het Forum, naast de stedelijke fysieke omgeving, ook de stedelijke economische structuur, het sociaal-culturele klimaat in de steden en de organisatie van het bestuur van de steden tot zijn aandachtsgebied rekent.

Het Forum is opgericht ten behoeve van alle organisaties en personen die bij de stedelijke vernieuwing zijn betrokken. Derhalve behoren niet alleen overheidsorganisaties, politici en ambtenaren, maar ook (vertegenwoordigers van) private organisaties, publicisten, wetenschappers en ‘stedelingen’ tot de doelgroep van het Forum.

In algemene zin probeert het Forum zijn doelstelling te realiseren door te functioneren als platform voor de tot zijn doelgroep behorende organisaties en personen. Het Forum organiseert daartoe allereerst zogenaamde Breed Beraden. Tijdens de Breed Beraden wordt door een per beraad wisselend gezelschap van personen, die betrokken zijn bij de stedelijke vernieuwing, gesproken over ontwikkelingen, problemen en strategieën die van belang zijn voor de revitalisering van de steden.

Thema's Breed Beraden :

- economische revitalisering van de steden
- sociale en culturele revitalisering van de steden
- stedelijke vernieuwing en bestuurlijk-financiële verhoudingen
- stedelijk beheer
- stedelijke vernieuwing en informele economie
- stedelijke vernieuwing en openbare orde en veiligheid
- investeren in de stad
- public-private partnership
- flexibilisering van de geldstromen in de volkshuisvesting
- stedelijke vernieuwing en de randstad
- stedelijke vernieuwing en stadsvernieuwing in de jaren negentig
- publiek-private samenwerking bij de ontwikkeling van stedelijke vernieuwingsprojecten in middelgrote steden
- de financiering van de volkshuisvesting in de jaren negentig
- naar een actief, integraal beheer van de na-oorlogse wijken
- stedelijke vernieuwing en het bestuur in grootstedelijke gebieden
- stedelijke vernieuwing en de bestrijding van sociale en materiële verpaupering
- stedelijke vernieuwing in de periode 1990 – 1994
- stedelijke vernieuwing en architectuur
- stedelijke vernieuwing en milieubeheer
- stedelijke vernieuwing en de ontwikkeling van woningen in de sociale marktsector

- de relatie tussen gemeenten en woningcorporaties op lokaal niveau
- gerichte intensivering van ruimtelijke investeringen: mogelijkheden en beperkingen
- stedelijke vernieuwingsprojecten: hoe verder?
- de communicatie van de stedelijke vernieuwing
- financiële verhouding tussen de centrale overheid en de stedelijke overheden
- de toekomst van de knooppunten
- 'Belstato'
- stedelijke vernieuwing en projectontwikkeling
- stedelijke vernieuwing en de multiculturele stad
- beweeglijke burgers en stedelijke vernieuwing
- Europese eenwording, veranderende verzorgingsstaten en de stedelijke en bestuurlijke inrichting in Nederland
- stedelijke vernieuwing en openbaar vervoer
- het beeld van de VINEX-locaties
- de consequenties van het nieuwe beleid inzake perifere en grootschalige detailhandelsvestigingen voor de binnensteden
- stedelijke vernieuwing en de ontwikkeling van vraag en aanbod op het gebied van de volkshuisvesting
- stedelijke vernieuwing en het nieuwe Grote Stedenbeleid
- de herontwikkeling van vroeg-naoorlogse wijken
- de ontwikkeling van de IJ-oeveren
- stedelijke vernieuwing, vergrijzing en modernisering van de ouderenzorg
- stedelijke vernieuwing en de vernieuwing van het bestuur
- Zuidvleugel van de Randstad
- investeren in de bereikbaarheid van de steden
- herijking Belstato: de stedelijke vernieuwings en beheeropgave in perspectief
- stedelijke vernieuwing en publiek-private samenwerking: voortschrijdende inzichten?
- stedelijke vernieuwing, materiële armoede en sociaal isolement
- stedelijke vernieuwing en Nederland 2030
- stedelijke vernieuwing en de 24-uurs economie
- stad zonder horizon
- investeren in stedelijke gebieden
- aan het werk met het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
- TNLI: kansen en bedreigingen voor de vernieuwing van onze steden
- de educatieve stad
- ruimtelijke ontwikkeling en stedelijke vernieuwing
- sociaal investeren in steden
- de toekomstige ordening in de woonsector
- stedelijke vernieuwing en grondbeleid
- Het Nationaal Verkeers- en Vervoersplan en Stedelijke Vernieuwing
- stedelijke vernieuwing en ICT
- de stad in de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
- Utrecht West in perspectief
- stedelijke vernieuwing en het MKB

Thema's studiedagen en symposia :

- stadsvernieuwing opnieuw bezien
- stadsvernieuwingsrapportage
- public-private partnership
- investeren in stedelijke vernieuwing
- de financiering van de volkshuisvesting in de jaren negentig
- de stad in de samenleving: ontbinding en vernieuwing
- internationalisering en stedelijke cultuur

Publicaties :

- stadsvernieuwing opnieuw bezien
- public-private partnership
- investeren in stedelijke vernieuwing
- volkshuisvesting gewogen
- financiële prikkels voor actieve steden
- de stad in de samenleving: ontbinding en vernieuwing
- opstellenbundel over stedelijke ontwikkelingen
- internationalisering en stedelijke cultuur

De activiteiten van het Forum worden mogelijk gemaakt door financiële bijdragen van vele bij de stedelijke vernieuwing betrokken partijen (rijk, provincies, steden, bouwondernemingen, projectontwikkelingsmaatschappijen, institutionele beleggers, onderzoeksinstituten etc.).

BESTUUR

DAGELIJKS BESTUUR:

Ir P.O. Vermeulen	Lid Raad van Bestuur Bank Nederlandse Gemeenten	voorzitter
Mw ir I. Frankenmolen	Stedebouwkundig Procesmanager Kraaijvanger . Urbis	secretaris
Ing. J.Th. Blok	Directievoorzitter ERA Bouw	penningmeester
Ir H.S. Yap	Stedebouwkundig adviseur Yap Advies & Planning	lid
Prof.dr L.A. de Klerk	Hoogleraar Planologie Universiteit van Amsterdam	lid
Drs D.A. Regenboog	Directeur LATEI	lid
Drs A.Th. van Delden	Plv. SG Ministerie van Verkeer en Waterstaat	adviseur

ALGEMEEN BESTUUR:

Drs H.H. Apotheker	Gemeente Steenwijk
Prof. drs A.L.L.M. Asselbergs	Rijksdienst voor de Monumentenzorg
J.B. Benraad	Stadswonen Rotterdam
Prof.ir M. van den Berg	Universiteit Utrecht
Mw A.M.W. Bodewes	Anke Bodewes Makelaardij
Drs ir C.A.M. de Boo	NS Vastgoed
Mw mr A.H. Brouwer-Korf	Gemeente Utrecht
Mw I. van Ditshuyzen	TV DITS
Ir J.D. Doets	ING Vastgoed
A.Duivesteijn	Tweede Kamer
Mr W.F. Dutilh	ING Groep
Prof. dr G.B.M. Engbersen	Erasmus Universiteit Rotterdam
W. Etty	Andersson Elffers Felix
Drs P.L.B.A. van Geel	Provincie Noord-Brabant
P. van der Gugten	Proper-Stok Groep
D. Halbesma	Gemeente Almere
A.J. Hilhorst	Gemeente Den Haag
Mevr. M. Horselenberg-Koomen	Gemeente Doetinchem
Mw prof. ir F.M.J. Houben	Mecanoo Architecten Delft/TU Delft
Ing. J.A.J.M. van den Hoven	Heijmans
Prof. dr A.M.J. Kreukels	Universiteit Utrecht
Drs J. Laan	ROM-Rijnmond
Mr W.D. van Leeuwen	Aedes Ver.van Woningcorporaties
Prof. dr P.A.H. van Lieshout	Ministerie van VWS
G.L. Mak	NRC-Handelsblad/UvA
Ir W.G. Meyer	Rotimex

F.E. Nieboer
Dr S.J. Noorda
Mr P.G.A. Noordanus
Ir J.A.P. van Oosten
Drs J.W. Oosterwijk
Mr R.J.J.M. Pans
Drs J.H.A.A. Prins
Prof. dr U. Rosenthal
Ir P.S.M. Ruijgrok
Mw A.M.J. Rijckenberg
Prof. dr P. Schnabel
Drs D.B. Stadig
Mevr. ir Ria J. Steenaart
Drs F.H. van der Veen
Mw A. van Vliet-Kuiper
Ir C.J. Vriesman
Mr F. de Zeeuw
J.H. Zwart

Nieboer Schouten
Universiteit van Amsterdam
VROM-raad
Koninklijke BAM NBM
Ministerie van Economische Zaken
Ministerie van Verkeer & Waterstaat
Eurowoningen
Rijksuniversiteit Leiden/Eerste Kamer
Amstelland Ontwikkeling
VROM-raad
SCP
Gemeente Amsterdam
Interimmanagement & Coaching
Ministerie van VROM
Gemeente Amersfoort
Staatsbosbeheer
Bouwfonds Woningbouw
Timpaan Hoofddorp